

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації

на тему «Когнітивні стилі особистості як чинник формування
самозбережувальної поведінки студентської молоді»

здобувача ступеня доктора філософії

Пилявець Наталії Ігорівни

за спеціальністю 053 Психологія

галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Публічна презентація проведена на кафедрі психології та педагогіки
30 серпня 2023 року, протокол № 1.

1. Обґрунтування вибору теми дослідження. Здоров'я є інтегральною характеристикою особистості й визначає якість життя людини. Сьогодні в Україні фіксують високий рівень захворюваності населення, особливо серед підлітків і молоді. Тому збереження та зміцнення здоров'я молодого покоління, формування потреби і навичок здорового способу життя є пріоритетними напрямками розвитку суспільства.

Особливо актуальною, на наш погляд, є робота в цьому напрямку з молодими людьми, які вступають на навчання у заклади вищої освіти. Оскільки саме в молоді роки відбувається сприймання певних норм та зразків поведінки, усвідомлення потреб і мотивів, визначення ціннісних орієнтацій, інтересів і уявлень. При чому поведінкові чинники можуть бути як сприятливими, так і шкідливими для здоров'я, що залежить від вибору кожної конкретної особи. Щоб з максимальною ефективністю вплинути на поведінку людини необхідні зусилля сім'ї, суспільства і, безумовно, самої людини. Тому так важливо впроваджувати в життя послідовну систему активних дій усіх учасників навчально-виховного процесу. Сам процес має бути спрямований на створення здорового середовища для формування таких важливих життєвих навичок які ведуть до збереження та зміцнення здоров'я і орієнтують на формування самозбережувальної поведінки, утвердження здорового способу життя, розвиток духовно, психічно, фізично та соціально здорової особистості.

Пошук нових шляхів формування спрямованості на самозбережувальну поведінку є вкрай складним завданням без розуміння тих факторів, які безпосередньо впливають на прийняття молодою людиною «внутрішнього рішення» про дотримання здорового способу життя. Дослідження когнітивних стилів студентської молоді передбачає вивчення особливостей прийому та переробки інформації від оточення, переважаючих способів реагування на неї та чинників, які впливають на прийняття рішення. Отже, це дає можливість детально проаналізувати стильові особливості мислення людей, які обирають здоровий спосіб життя, що стане основою подальшого удосконалення шляхів і методів мотивації до формування самозбережувальної поведінки.

Актуальність дослідження когнітивних стилів також пов'язана із тим, що в сучасних підходах до їх вивчення залишається чимало дискусійних питань. Їх вирішення має велике значення для теорії та практики як психології особистості, так і вікової та педагогічної психології.

Незважаючи на широкий спектр досліджень, проблеми формування навичок здорового способу життя психологічні основи формування самозбережувальної поведінки залишається дотепер недостатньо вивченими як у теоретичному, так і у практичному аспекті. Практично немає досліджень, присвячених вивченню даної проблеми. Все вищесказане визначило тему роботи: *«Когнітивні стилі як чинник формування самозбережувальної поведінки студентської молоді»*.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційне дослідження виконане в рамках наукової школи кафедри психології та педагогіки Хмельницького національного університету: «Формування особистості як суб'єкта самотворення та самозбереження».

Тема дисертації затверджена на засіданні Вченої ради Хмельницького національного університету (протокол № 3 від 31 жовтня 2019 року).

3. Наукова новизна отриманих результатів дослідження. У дисертації *вперше* досліджено взаємозв'язок когнітивних стилів особистості з рівнем сформованості самозбережувальної поведінки студентів; визначено стилі самозбережувальної поведінки сучасної молоді; розроблено модель і програму формування та корекції самозбережувальної поведінки студентів; *уточнено*: феноменологію та показники сформованості самозбережувальної поведінки особистості з точки зору їх психологічної сутності; уявлення про особливості когнітивних стилів студентської молоді; *набули подальшого розвитку*: стратегії, методи та прийоми формування самозбережувальної поведінки особистості, а саме, запропоновано програму формування та корекції самозбережувальної поведінки студентів та розроблено низку практичних рекомендацій студентам щодо формування самозбережувальної поведінки.

4. Теоретичне та практичне значення результатів дисертації полягає в тому, що здобуті дані:

- дають можливість викладачам, психологам, кураторам студентських груп закладів вищої освіти поглибити наукове розуміння феномену самозбережувальної поведінки особистості та особливостей когнітивних стилів сучасної студентської молоді;

- дозволять під час психолого-педагогічного супроводу освітнього процесу здійснювати моніторинг рівня сформованості самозбережувальної поведінки студентів та, використовуючи запропоновану тренінгову програму, оптимізувати процес її формування;

- можуть бути використані під час викладання таких дисциплін як «Диференційна психологія», «Психологія здоров'я», «Збереження психічного здоров'я» та інших дисциплін, що включають дотичні за змістом теми.

5. Використання результатів роботи.

Основні результати дослідження впроваджено в освітній процес КЗВО «Вінницька академія безперервної освіти» (довідка про впровадження від 19.05.2023) та в роботу психологів ГО «Центр розвитку дітей та молоді майбутнього «Аліса» (довідка про впровадження від 10.08.2023) .

6. Особиста участь автора в одержанні наукових та практичних результатів, що викладені в дисертаційній роботі. Всі подані в дисертації наукові результати автор отримав самостійно.

У статті: «Потапчук Є. М., Пилявець Н. І. Сучасні підходи до визначення поняття «когнітивний стиль особистості». *Науковий журнал «Габітус» Причорноморського науково-дослідного інституту економіки та інновацій.* 2021. Вип. 26. С. 117-121.», опублікованій у співавторстві з Є.М. Потапчуком, автору належить узагальнення сучасних підходів до визначення поняття «когнітивний стиль особистості». У статті: «Потапчук Є. М., Пилявець Н. І. Самозбережувальна поведінка особистості як психологічний феномен. *Науковий журнал «Габітус» Причорноморського наук Причорноморського науково-дослідного інституту економіки та інновацій.* 2022. Вип. 44. С. 219-223.», опублікованій у співавторстві з Є.М. Потапчуком здобувачка узагальнила результати опитування експертів щодо визначення показників самозбережувальної поведінки особистості.

Дисертаційна робота виконана на кафедрі психології та педагогіки Хмельницького національного університету, науковий керівник - доктор психологічних наук, професор **Потапчук Євген Михайлович**.

Розглянувши звіт подібності щодо перевірки на плагіат, встановлено, що дисертаційна робота Пилявець Наталії Ігорівні є результатом самостійних досліджень здобувачки, не містить елементів плагіату та запозичень. Використані ідеї, результати і тексти інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

Дисертація характеризується єдністю змісту та відповідає вимогам щодо її оформлення.

7. Перелік публікацій за темою дисертації із зазначенням особистого внеску здобувача. За результатами досліджень опубліковано 9 наукових публікаціях, з них 5 статей (2 - у співавторстві) опубліковано у фахових виданнях України в галузі педагогіки; 4 тез доповідей в збірниках матеріалів конференцій.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

1. Потапчук Є. М., Пилявець Н. І. Сучасні підходи до визначення поняття «когнітивний стиль особистості». *Науковий журнал «Габітус» Причорноморського науково-дослідного інституту економіки та інновацій*. 2021. Вип. 26. С. 117-121.

2. Потапчук Є. М., Пилявець Н. І. Самозбережувальна поведінка особистості як психологічний феномен. *Науковий журнал «Габітус» Причорноморського науково-дослідного інституту економіки та інновацій*. 2022. Вип. 44. С. 219-223.

3. Пилявець Н. І. Особливості мотиваційної сфери студентів з різним рівнем ставлення до власного здоров'я. *«Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Психологія»*. 2023. № 2. С. 45-48.

4. Пилявець Н. І. Когнітивні стилі особистості як чинник формування самозбережувальної поведінки студентів. *Наукові перспективи. Серія: Психологія*. 2023. Вип. 8(38). С. 702-715.

5. Пилявець Н. І. Дослідження психологічних особливостей самозбережувальної поведінки студентської молоді. *Науковий журнал «Габітус» Причорноморського науково-дослідного інституту економіки та інновацій*. 2023. Вип. 51. С. 93-97.

наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

1. Пилявець Н.І. Міждисциплінарний підхід у вивченні самозбережувальної поведінки особистості. *Актуальні питання теорії та практики психолого-педагогічної підготовки фахівців: тези доповідей VIII Всеукр. наук.-практ. конф. м. Хмельницький 9-10 квітня 2020 р., / ХНУ. Хмельницький, 2020. С. 89-91.*

2. Пилявець Н. І., Хоменко Ю. В. Особливості прояву когнітивних стилів особистості у студентів-психологів. *Психологічні засади розвитку, психодіагностики та корекції особистості в системі безперервної освіти: матеріали Подільської науково-практичної Інтернет-конференції, м. Вінниця, 25 січня 2022 р. / КЗВО «Вінницька академія безперервної освіти». Вінниця, 2022. С. 114-119.*

3. Пилявець Н. І., Усата Н. В. Сучасні підходи до визначення поняття «життестійкість» особистості. *Психологічні засади розвитку, психодіагностики та корекції особистості в системі безперервної освіти. Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, м. Вінниця, 9–10 грудня 2022 р. / за наук. ред. Матохнюк Л.О. Вінниця: КЗВО «Вінницька академія безперервної освіти»,*

2022. С. 169-174.

4. Пилявець Н. І., Усата Н. В. Психологічні особливості життєстійкості внутрішньо переміщених осіб. *Актуальні питання теорії та практики психолого-педагогічного супроводу педагогічних працівників в умовах безперервної освіти*: Збірник матеріалів Подільської науково-практичної Інтернет-конференції (м. Вінниця, 27 січня 2023 р.) / за наук. ред. Матохнюк Л.О. Вінниця: КЗВО «Вінницька академія безперервної освіти», 2023.

ВВАЖАТИ, що дисертаційна робота Пилявець Наталії Ігорівни «Когнітивні стилі особистості як чинник формування самозбережувальної поведінки студентської молоді», що подана на здобуття ступеня доктора філософії, за науковим рівнем, практичною цінністю, змістом та оформленням відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (зі змінами), «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради Закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а також напряму наукових досліджень освітньо-наукової програми Хмельницького національного університету зі спеціальності 053 Психологія, галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки.

РЕКОМЕНДУВАТИ:

Дисертаційну роботу «Когнітивні стилі особистості як чинник формування самозбережувальної поведінки студентської молоді», подану Пилявець Наталією Ігорівною на здобуття ступеня доктора філософії, до захисту.

Головуючий публічної презентації:
доктор психологічних наук, професор,
заступник завідувача
кафедри психології та педагогіки
Хмельницького національного університету

Таїсія КОМАР

